

BETÆNKNING

Afgivet af Familie og Sundhedsudvalget

vedrørende

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut senest til FM2018 pålægges at fremlægge en undersøgelse af konsekvenserne ved, at der ikke længere sker reduktion af alders- og førtidspension som følge af bi-indkomst.

(Fremsat af medlem af Inatsisartut Villy Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget har under behandlingen senest bestået af:

Medlem af Inatsisartut Martha Lund Olsen, Siumut, formand
Medlem af Inatsisartut Mala Høy Kuko, Atassut, næstformand
Medlem af Inatsisartut Jess Svane, Siumut
Medlem af Inatsisartut Laura Tàunâjik, Siumut
Medlem af Inatsisartut Debora Kleist, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Kelly Berthelsen, Inuit Ataqatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen den 22. maj 2017 under FM2017 nærmere gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Forslagsstiller ønsker undersøgt, hvilke konsekvenser det vil have, såfremt man ikke længere reducerede i alders- og førtidspension som følge af bi-indkomst. Undersøgelsen skal fremlægges senest til FM 2018.

Forslagsstiller anfører endvidere under begrundelsen til forslaget, at undersøgelsen også skal afdække, hvorvidt der kunne være nogle u hensigtsmæssige samspilsproblematikker i forhold til anden sociallovgivning, såfremt man ikke længere reducerede i pensionerne som følge af bi-indkomst. Forslagsstiller ønsker, at alders- og førtidspensionister i videst mulig omfang tager del i arbejdslivet, og at skattebetaling også kan skabe merværdi for samfundet.

1. behandling af forslaget i Inatsisartut

Under 1. behandlingen blev der fremført støtte til, at den ønskede undersøgelse blev gennemført. Under 1. behandlingen af forslaget blev der også fremført ønsker om, at man regulerede pensionstillæg og reduktionsgrænser, således at man kunne oppebære større indkomst, førend man begyndte at reducere i pensionen og særligt i pensionstillæg.

Der var under 1. behandlingen generel opmærksomhed mod samspilsproblematikker de offentlige sociale ydelser imellem. Der var under 1. behandlingen endvidere fokus på, hvorvidt der kan være nogle u hensigtsmæssige konflikter mellem de bærende elementer i reglerne om alderspension. På den ene side ønsker man, at de ældre efter vilje og evne deltager i arbejdslivet, men hvor pensionsreglerne og andre sociale regelsæt på den anden side kan demotivere denne hensigt. Samfundet giver med den ene hånd for at motivere pensionisterne til at arbejde og være selvforsørgende og samfundsbidragende, men samtidig tager samfundet nogle velfærdsgoder fra de pågældende med den anden hånd.

På denne baggrund blev forslaget henvist til videre behandling i Familie- og Sundhedsudvalget.

Udvalgets behandling af forslaget

Om de gældende regler for alders- og førtidspensionister

Udvalget bemærker indledningsvist, at både alderspension og førtidspension er sociale pensioner, som tildeles efter nærmere fastsatte kriterier, således at der sikres pensionister en levestandard på et vist minimumsniveau.

Om alderspension

Adgang til alderspension er først og fremmest aldersbetinget. Nogle alderspensionister har selv sikret en god pensionsopsparring, som er sparet op under et langt arbejdsliv, andre alderspensionister har indtægtsgivende beskæftigelse, også efter at de opnår status som alderspensionist.

De gældende regler om alderspension er ikke til hinder for, at de alderspensionister, der kan eller vil arbejde, har mulighed herfor. Der er således ingen begrænsninger i den lovlige erhvervsudøvelse for alderspensionister.

Da alderspension er en social pension, så har vi i dag et system, hvor der sker reduktion af alderspensionsbeløbet for de alderspensionister, der har anden indkomst, eller hvor partneren har indkomst på et vist niveau. Ved indkomst forstås både A- og B-indkomst, såsom eksempelvis lønindtægt, tjenestemandspension, indtægter ved fangst og salg af husflid, renteindtægter, arbejdsmarkedspension og en privat pension. Alders- og førtidspension samt

pension efter Nordisk Konvention om social sikring medregnes ikke i indkomsten.

Et bærende princip for den seneste større ændring i reglerne om alderspension, som trådte i kraft den 1. januar 2016, var blandt andet, at man tillod større indkomst, uden at der skete reduktion af den offentligt tildelte alderspension. Man ønskede dermed at skabe et incitament for, at alderspensionister fastholdt mere tilknytning til arbejdsmarkedet.

Om førtidspension

Førtidspension adskiller sig fra alderspension ved, at den ikke indtræder, når man opnår en vis alder. Førtidspension er derimod betinget af, at ens arbejdsevne er varigt nedsat af fysiske eller psykiske årsager. En nedsat arbejdsevne opgøres i procent i forhold til fuld arbejdsevne. Man tildeles førtidspension i forhold til, hvor reduceret ens arbejdsevne er.

Førtidspension er i lighed med alderspension en social pension. Også omkring førtidspension opretholdes et reduktionssystem, hvor førtidspension nedsættes, såfremt førtidspensionisten og dennes eventuelle partners årlige samlede aktuelle indkomst overstiger et vist beløb.

Omkring ændring af reglerne for førtidspensionister, der trådte i kraft den 1. juni 2016, så ønskede man også, at førtidspensionisterne i størst mulig omfang udnyttede deres arbejdsevne, således at man ikke fastholdt førtidspensionisterne i passiv offentlig forsørgelse. Det var videre et bærende element i forslaget om førtidspension, at der først og fremmest skulle fokuseres på borgernes ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet, og ikke på borgerens begrænsninger.

Forudgående undersøgelser havde blandt andet dokumenteret, at nogle førtidspensionister havde fuld tilknytning til arbejdsmarkedet samtidig med, at de modtog fuld førtidspension, hvilket aldrig havde været hensigten med reglerne om førtidspension.

En undersøgelse

Udvalget kan ikke afvise, at reformerne i 2015, som trådte i kraft i 2016 om henholdsvis alders- og førtidspension, har haft nogle utilsigtede konsekvenser, så en nærmere undersøgelse af pensionsændringernes virkninger og konsekvenser er i sig selv velkommen.

Det er en sund grundtanke, at man løbende er opmærksom på, hvorvidt en given lovgivning har de ønskede effekter, og om man når de politiske målsætninger.

Udvalget finder, at en undersøgelse bør afdække, hvorvidt der er sket utilsigtede og u hensigtsmæssige konsekvenser af lovgivningerne. Som forslagsstiller anfører under begrundelsen for forslaget, så vil det være relevant at få afdække i undersøgelsen, hvorvidt der i de gældende regler for alders- og førtidspensionister er nogle u hensigtsmæssige

samspilsproblematikker i forhold til anden sociallovgivning, og hvorvidt en yderligere reduktionsfriholdelse vil vise sig ekstra problematisk og demotiverende i forhold til anden sociallovgivning.

Det anses at være et problem, såfremt incitamenterne i reglerne om alderspension omkring at tilknytte og fastholde alderspensionisterne til arbejdsmarkedet bliver afsvækket af, at eksempelvis reglerne om tildeling af boligsikring kommer i konflikt med pensionisternes indkomstforhold, eller virker demotiverende i forhold til, at lade alderspensionister blive længst mulig på arbejdsmarkedet.

Udvalget kan ikke afvise, at andre sociale regelsæt kan have kontraproduktiv påvirkning i relation til målsætningerne i de seneste ændringer af regelsættene om henholdsvis alder- og førtidspension, og dette vil udvalget gerne have afdækket ved undersøgelsen. Under 1. behandlingen blev reglerne om børnetilskud også nævnt, som et bekymringspunkt reglerne for alders- og førtidspension skal holdes op imod, såfremt man måtte undlade helt at reducere i pensionerne som følge af bi-indkomst.

Udvalget har forventninger om, at den kommende undersøgelse yderligere får belyst, hvilken samfundsmæssig og økonomisk merværdi det kunne skabe, såfremt man forhøjede eller helt fjernede indkomstgrænserne i forhold til retten til at modtage alderspension. Udvalget tænker, at der i denne sammenhæng kunne ske en nærmere undersøgelse af de mulige skatteindtægter det kunne indbringe, såfremt man i endnu højere grad kunne motivere alders- og førtidspensionister til at fastholde tilknytning til arbejdsmarkedet.

Udvalget skal ikke undlade at pege på, at begrebet bi-indkomst anses at dække over både lønindtægt, indtægter ved fangst og salg af husflid og lignende.

Det ville videre være passende om undersøgelsen kunne tilvejebringe viden om, hvorvidt der omkring de gældende indkomstgrænser og indkomstopgørelser for pensionister kunne være behov for anden regulering i de gældende pensionsregler, der kan motivere pensionisterne til at blive på det grønlandske arbejdsmarked, og dermed skabe merværdi for samfundet ved at forblive aktive.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagets begrundelse.

Udvalget har noteret sig, at forslaget i overensstemmelse hermed angiver de økonomiske konsekvenser ved forslaget realiseret på den måde, at det forventes, at den ønskede undersøgelse vil kunne beløbe sig op til 250.000 kr.

Dette har udvalget taget til efterretning.

Udvalgets indstillinger

Udvalget indstiller forslaget til vedtagelse i den foreliggende form.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Martha Lund Olsen
Formand

Mala Høy Kuko
Næstformand

Jess Svane

Laura Tàunâjik

Debora Kleist

Mimi Karlsen

Kelly Berthelsen